

DARS JARAYONIDA O'QUVCHILARGA INGLIZ TILINI O'QITISHDA INTERFAOL O'YINLAR IMKONIYATLARI

A. Farmonov ¹

(Ilmiy rahbar: Fayzullayeva Dilnoza)

Annotatsiya:

Bugungi kunda maktablarda interfaol o'yinlar orqali o'qitish an'anaga aylanib bormoqda. Ma'lumki, dars turli o'yinlar asosida olib borilishi o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini namoyon etishi, diqqatini jamlashi, bilim va malakasini oshirishi, jismonan kuchli bo'lishini ta'minlaydi. Ushbu maqolamizda interfaol o'yinlarni ingliz tilini o'qitishda avzallik tomonlarini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: O'yin texnologiyasi, interfaol o'yinlar, til o'rganishdagi muammolar, psixologik mexanizmlar, muammolarni hal qilish.

doi: <https://doi.org/10.2024/oq337y53>

O'yin texnologiyasidan foydalanishning asosi o'quvchini faollashtiradigan va tezlashtiradigan faoliyatdir. Psixologlarning fikricha, o'yin faoliyatining psixologik mexanizmlari insonning o'zini namoyon qilish, hayotda barqaror o'rnini topish, o'zini tuta bilish, o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga bo'lgan fundamental ehtiyojlariga tayanadi. Har qanday o'yin umume'tirof etilgan ta'lim tamoyillari va taktikasiga asoslangan bo'lishi kerak. O'quv o'yinlari ta'lim mavzulariga asoslangan bo'lishi kerak. O'yin jarayonida o'quvchi oddiy darsga qaraganda bu faoliyatga ko'proq qiziqadi va erkin ishlaydi. Shuni ta'kidlash kerakki, o'yin, eng avvalo, o'qitish usulidir. O'quvchilar o'yin darslarida qiziqish bilan qatnashadilar, g'alaba qozonishga intiladilar, o'qituvchi ham ular orqali o'quvchiga ta'lim beradi. Talaba ingliz tilidagi o'yinlarni o'ynab gapira olishiga, tinglashiga, tushunishiga, yozishiga ishonadi va qiziqadi.

O'quv jarayonida o'yin texnologiyalaridan oqilona foydalanish o'quvchilarning bilim olishini faollashtiruvchi va tezlashtiradigan omillarga asoslanadi, olimlar tadqiqotiga ko'ra, bu o'qituvchi va talabalarning mehnat va o'qish bilan bir qatorda asosiy faoliyatidan biri hisoblanadi. O'yin faoliyatining psixologik mexanizmlari insonning o'zini namoyon qilish, hayotdagi o'rnini barqarorlashtirish, o'z-o'zini nazorat qilish va o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga bo'lgan fundamental ehtiyojlariga asoslanadi. O'yin o'rganish turi ijtimoiy tajribani o'zlashtirish va qayta yaratishga qaratilgan vaziyatlardagi faoliyat turi sifatida belgilanadi, bunda shaxsning xatti-harakatlarini nazorat qilish shakllanadi va takomillashtiriladi. Masalan, L.S. Vygodskiy o'yinni bolaning ichki ijtimoiy dunyosini, ijtimoiy buyurtmalarni o'zlashtirish vositasi sifatida ta'riflaydi, A.N. Leontyev o'yinni insonning o'z

¹ Farmonov Alovuddin, SamDCHTI 4-kurs talabalasi

tasavvurida amalga oshirib bo'lmaydigan manfaatlarini (manfaatlarini) amalga oshirish erkinligi deb hisoblaydi.

Psixologlarning ta'kidlashicha, o'yinga kirish imkoniyati insonning yoshiga bog'liq emas, lekin har qanday yoshdagi odam uchun o'yin noyobdir. O'yin faoliyati muayyan funktsiyalarni bajarishga bag'ishlangan. Ular quyidagicha: jozibasi; muloqot qobiliyatlari; potentsialingizni ro'yobga chiqarish; g'amxo'rlik; diagnostika; xalqaro aloqa; sotsializatsiya kabi yo'nalishda namoyon bo'ladi. Tadqiqotchilar o'yinning xususiyatlarini ishlab chiqdilar va ularning muhim tomonlarini S.A. Shmakov. U erkin harakatni ta'kidlaydi va bunday faoliyat nafaqat natija (hodisa) uchun, balki o'z xohishiga ko'ra faoliyat jarayonining o'zidan zavq olish uchun ham qo'llaniladi. O'yin ijodkorlik bilan ajralib turadi va u eng qizg'in, faol xarakterga ega bo'ladi - o'zining "ijodiy maydoni". U o'zaro kurash, raqobat, raqobat shakllarida namoyon bo'ladigan hissiy hayajon bilan tavsiflanadi. Ular o'yinning o'yin mazmunini aks ettiruvchi va uning rivojlanishining mantiqiy va vaqtinchalik ketma-ketligini ta'minlaydigan bevosita tegishli va nisbiy qoidalariga ega bo'lishini ko'rsatadi.

Ta'lim tizimi o'z oldiga erkin fikrlaydigan, barkamol, yetuk insonni tarbiyalash vazifasini qo'yg'an ekan, kelajakda biz bo'lajak o'qituvchilar ham innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish, ulardan aniq maqsadda samarali foydalanish yo'llarini ishlab chiqish orqali o'z hissamizni qo'shishimiz kerak deb hisoblatman.

Bugungi kunda ingliz tili o'qituvchilaridan ham barcha pedagoglar qatori darsni zamonaviy pedagogik talablar asosida tashkil etish, darsga innovatsion yondashuvni shakllantirish, dars jarayonida o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish kabi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish talab etiladi. Mashg'ulotlarni muammoli o'qitish texnologiyasidan unumli foydalangan holda tashkil etish yuqori natijalarni ko'rsatmoqda. O'tilgan mavzularni va lug'atdagi so'zlarni turli xil o'yinlar yordamida mustahkamlash o'quvchilarda darga nisbatan qiziqish uyg'otadi. O'yin metodlaridan xamma sinflarda foydalanish mumkin. O'yin metodidan foydalanishda fan o'qituvchisi o'zi dars olib boradigan sinfdagi o'quvchilarning yoshi va bilim darajasiga qarab o'yin tanlashi maqsadga muvofiq bo'ladi. O'yin metodidan foydalanish natijasida o'quvchilarning xotirasi mustahkamlanadi, ular chaqqon bo'lishni, zukko bo'lishni, tez fikrlashni, diqqatni jamlashni va jamoa bo'lib ishlashni o'rganishadi. Barcha sinflarda ingliz tilini o'rgatishda o'yinlardan foydalanish kerak, lekin o'yin materiallari va topshiriqlari sinfdan sinfga farq qilishini hisobga olish zarur. Barchaga ma'lumki, grammatika bir necha sabablarga ko'ra ingliz tilini o'rganishda juda muhim rol o'ynaydi. Grammatikasiz to'g'ri gapirishni, iboralar va jummalarni tuzishni o'rganish mumkin emas, hatto havas qiladigan so'z boyligingiz bo'lsa ham. Ammo mohiyatiga ko'ra, grammatika faqat qoidalar to'plamidir va ularni o'rganish ko'pchilik uchun unchalik qiziq emas. Bu qiyin jarayonni osonlashtiradigan narsa-bu o'yin metodlaridir. Rolli o'yin bir vaqtning o'zida nutq, o'yin va ta'lim faoliyatini amalga oshiradi. O'quvchilar turli xil rollarni ingliz tilida ijro etadilar. Rolli o'yinning maqsadi o'quvchilarning nutq, eshitish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishga olib keladi. Rolli o'yinlari shaxslararo munosabatlarga asoslanganligi sababli, u umumiy o'rta ta'limning milliy o'quv dasturi loyihasida belgilangan talabga to'g'ri keladi, shu bilan birga o'quvchilarda chet tilida o'ylash va gapirishga qiziqish uyg'otadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. Bekmuratova U. B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan bosqichma-bosqich" mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil
- [2]. N. Q. Xatamova, M.N.mirzayeva. "Ingliz tili darslarida qo'llaniladigan interfaol usullar" (uslubiy qo'llanma), Navoiy, 2006 y.
- [3]. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. "Chet tilini o'qitishda yordamchi vositalardan foydalanish". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005 y
- [4]. Qizi, E. A. Z., & Qizi, A. S. B. (2023). Pragmatics and semantics as special areas of linguistics. *International Journal of Advance Scientific Research*, 3(11), 160-167.
- [5]. Erdanova, Z., & Eshdavlatova, A. (2024, April). Lexical classification of language units. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 43-47).
- [6]. Qizi, E. A. Z., & Qizi, X. Y. I. (2023). The background of the emergence of pragmalinguistics. *International Journal of Advance Scientific Research*, 3(06), 58-62.
- [7]. Zafarovna, E. A. (2022). The role of educational games in english classes. *Journal of new century innovations*, 19(6), 342-344.